

ریکین دروستکرنا تیرمین زانستی و بکارهینان ئەوان د ناف زمانی کوردیدا

Methods of Creating Scientific Terms and Using Them in the
Kurdish Language

Omer Abdulrehman Omer*

Kawa Taher Dhaher**

OMER, Omer A. & DHAHER, Kawa T., (2022), "Rêkên Dirustkirina Têrmên Zanîstî û Bikarhîrana Ewan di Nav Zimanê Kurdî da", Nûbihar Akademi, no. 18, p.113-136, DOI: 10.55253/2022.nubihar.1140874

Genre/Cure: Research Article/
Gotara Lêkolîni

Received/ Hatîn: 20/09/2022

Accepted/ Pejirandin:
11/12/2022

Published/ Weşandin:
31/12/2022

ORCID: 0000-0002-6390-

Plagiarism/Întihal:

This article has been reviewed by at least two referees and scanned via ithenticate plagiarism website./ Ev gotar herî kêr ji aliyê 2 hakeman ve hatiye nixandin û di malpera întihalê ithenticate re hatiye derbaskirin.

پوخته:

تیرم دهێته ههژمارتن ئێك ژ گرنگترین یهكهیین زمانی و رۆلهكی مهزن دببنیت د ئافاكرنا ئاستین رستهسازی و سیمانتیك و پراگماتیكیدا، د ههس زمانهكیدا، د ئەفقی فهكولینیدا ب نافونیشانی "ریکین دروستکرنا تیرم و تیرمین زانستی و بکارهینان ئەوان د نائف زمانی کوردی دا"، فهكولینهكا وهسفی شیکارییه، جهخت لسهسر چهوانییا دروستکرنا تیرمان و بکارهینانا ئەوان کرپییه د نائف زمانی کوردیدا، ههس دیسان تیرمین رهسهنی کورد و بیانیژی هاتینه ژیکجوداكرن د هندمك بیاقین دیارکریدا وهکو (زانستی، خواردن، راگههاندن).

ABSTRACT:

Terms are considered as one of the most important units of language. Terms have a great role in the formation of the syntactic, semantic, and pragmatic levels of any language. In the current study, which is an analytical description, titled "Methods of Creating Terms and Scientific Terms and using them in the

* Assistant Lecture, University of Zakho, Faculty of Humanity, Department of Kurdish Language, Zakho, Kurdistan, IRAQ, email: xerkan86@gmail.com

** Duhok University, Colleague of Languages, Department of Kurdish Language, Duhok, Kurdistan, IRAQ. Kawa.kurdi8396@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4277-2888

Kurdish Language”, light is shed on the way terms are created and used in the Kurdish language. In addition, Kurdish terms and foreign terms have been put in different categories (e.g. scientific, food related, media).

1. دەستپێك

1- نافونیشانی فهكولینى:

ئهف فهكولینه ب نافونیشانی (رێكێن دروستكرنا تیرمێن زانستی و بكارهینانا ئەوان د ئاف زمانى كوردیدا).

2- گرنگیا فهكولینى: دیاركرنا ئەوان رێكانه كو تیرمێن زمانى پى دهینه دروستكرن و به لاقیوون، جوداكرنا تیرمێن زمانى كوردی ژ تیرمێن زمانى بیانى د چهند بوارمكین ژیانیدا.

3- ریبازین فهكولینى:

ئهف فهكولینه ل دویف ریبازا و هسفی شیکاری هاتییه ئەنجامدان .

4- ئارمانجا فهكولینى:

ئارمانج ژ نفیسینا ئهفى فهكولینى گههشتنه ب بهرسفین ئهفان پرسیارین ل خوارى:

أ- بكارهینانا تیرمێن زمانى بیانى د ئاف زمانى كوردیدا كارمكى ئاساییه؟

ب- نهبوونا زمانهكى ستاندمرد بوویه ئهگهري هندى كو زمانى كوردی قالا نهبيت ژ تیرمێن بیانى؟

ج- هوکارین سیاسى کاربگهري ههبوویه لسه بیهیزكرنا تیرمێن زمانى كوردی؟

د- مه شیايه دگهل سهردهمى تهكنولوجیایى و پیشكهفتنى خو بگونجینین د دروستكرنا تیرمێن نوو؟

و- هندهك ههول هاتینهدان ژبو پیشخستنا ئهفى بواری؟

5- كههستین فهكولینى:

ئهف فهكولینه ب شیومزاري بههدینی هاتییه نفیسین و نموونه ژ زاردهفین خهلكى دهقهري و سهراوهیین باومرپیکری و پهرتووكان هاتییه و مرگرتن د زمانى كوردیدا.

6- پهیکهري فهكولینى:

ئهف فهكولینه ژبلى پیشهكى و ئەنجامان ل سهردوو پشكان هاتییه دابهشكرن، هه پشكهك ژ دوو تهومران پیکدهیت.

پشکا نیکی: تهورئ نیکی (کورتیهک ل سهر تیرمینولوژی ، زانستی تیرمینولوژی ، تیرم Term پیناسه و تیگهه، تیرم زانستی، تاییهتمهندیین تیرمان) ، تهورئ دووی (ریکنز دروستکرنا تیرمین زانستی، دانانا تیرمین کوردی دوو ئاستان بخوڤه دگریت).

پشکا دووی: تهورئ نیکی (تیرم و پهیقین بیانی ئهوین د ناخفتنن روژانهدا دهینه بکار هینان، ئه پهیف و تیرمین بیانی یین دهینه بکار هینان د ناخفتن و کارین روژانهدا) ، تهورئ دووی (پراکتیک).

2. کورتیهک ل سهر تیرمینولوژی

تیرمینولوژی (Terminology) زانسته کی نویه، ل نه فی سه رده میدا گهشکریه ژ بهر ئهگهرئ پیشفه چوونا زانستی مروقیه تی د گورپانا زانست و پیشه یی دا، هه روهسا ژ بهر زیدهبونا لیک گوهارتنا دهنگوباسان د ناقبرهرا وهلاتین جیهانیدا، کوب زمانین جوراوجور دناخن، گه شه کرنه کامهزن بخوڤه دیتیه ژ لایئ دامودزگههین زانستی یین جیهانی یین روژههلات و روژئاڤه، گرنگی پی هاتیه دان، ب تاییه تی بو ب ساناهیکرنا په یوهندی د ناقبرهرا نهتهوان دا و بجه هینانا هاریکاریین جیهانی د مه یدانا زانستی و پیشه زانی دا (شه هاب شیخ ته یب، ۲۰۱۲، ۱۱۱).

هه ولین زانیان ده رباره یی زانستی زاراقسازیی ژ سه دی نوزدی وه ره ده ستیکریه، ب تاییه تی زانیان (زیندهوهزانی، کیمیا، ... هتد) کول ئهروپا ده ست ب ریزکرنا دانانا زاراقال سه ر ئاستیی جیهانی د کر. ئهقان ههولان ژ ی هیدی هیدی گهشکرن بخوڤه دیت د ناقبرهرا سالین (۱۹۰۶-۱۹۲۸) دا ب شهش زمانان فهرهنگا وینهیی (شلومان) بو زاراقین تهکنیکی دهرچوون. گرنگیا ئهقی فهرهنگی د ئهوی چهندی دایه، کول سه ر ده ستی تیمه کانیف دهولتی هاتیه ئامادهکرن و ل سه ر ریزبهندی (ئلف و بی) ریزنهکرینه، بهلکول سه ر بنچینی چهک و پهوهندی د ناقبرهرا ئهواندا هاتینه ریزکرن (جهمال عهبدول، ۲۰۰۸، ۳۴).

تیرمینولوژی وهکی زانست، د ناڤ گهلی کورد دا، زانستهکه، گرنگیهکا زور پی نههاتیه دان، میژووویهکا دیرین نینه و گهلهک کیم گوتار و بابه ت ل سه رهاتینه نفیسین، ئهوال سه رهاتینه نفیسین ژ ی پتیریا ئهوان وهرگیرینه بو سه ر چهندی زمانین دیتر، چونکی گهلهک یا روهن و ئاشکرایه ههتا نوکه ئهوه کولینن ب زمانی کوردی دهرباره یی تیرم و تیرمینولوژی هاتینه نفیسین نه د ئاستی پیدی دانه و ئهوی دهرباره یی ئهقی بابه تی ل بهردهست بکهفن هندهک لیست و نامیلکین پهرش و بهلاقن. کو نفیسهران د ئهقان سالاندا کار یی ل سه رکرین ، بی هیچ ریبارمهکا زانستی بو تومارکرنا زاراقین جوراوجور هاتینه دانان (شههاب شیخ تهیب تاهی، ۲۰۱۲، ۱۱۲).

تیرمینۆلۆژیا کوردی ڤه دگهریته ڤه بۆ دستپێکا سهدهی بیستی. دهربارهی ئهڤی چهندی دکتورجمال نه بهز دبیزیت: (یهکهمین ههولدان بۆ دانانی زاراوی زانستی بۆ زمانی کوردی له سالانی (1952-1953) دا، دراوه). (شه هاب شیخ تهیب، 2012، 127).

ئیکهمین ههول کره ڤه ههنگوکا زانستی یه، بۆ کتتیا (دهستپێکا میکانیک و خومالهکان) بوویه له سال (1957) دا ب دوماهیك هات، و له بهارا سال (1960) دا، كهفتیه بهر دهستین خواندهفانان.

1.2. زانستی تیرمینۆلۆژی

زانستهکه له پهیههندی د ناڤهرا چهک (مفاهیم) زانستان و ئهوان زاراڤین زمانی ڤه دکولیه ڤه کۆ دهربرینی ژ ئی دکهن. ئهڤ زانسته زانستهکێ سهربخۆ نینه، بهلکو د دیتن و ناڤهروکیدا پشت ب گهلهک زانستین دیتر د بهستن کو گرنگترین ژ ئهوان ئهڤه نه، زانستین زمان و رهوانبیزی، زانستی ژمیریاریا ئهلهکترونی - کومپیوتهر و مه یدانین بسپورین زانستین جورا و جور، وهکی (کیمیا و فیزیا و بیریاری و جیۆلۆجی و زیندهوهرزانی ، □ هتد) ئهڤان زانایان کول زانستین جورا و جور و پیشهزانیدا بسپورن، ههروهسا وهرگیران و ڤه ههنگ دانهران و ئهوان بهر پرسیاری نهخشی زمانفانییا ملی و جیهانی دکیشن (کهمال جهلال غهریب، 2012، 14).

زاراڤناسی وهک زانست ب ئهڤی شیوهی دهیته پیناسه کردن: ((ئهو زانستهیه ، کهوا له پهیههندی نیوان چهکه زانستیهکان و زاراوه زمانیهکانی ، ئهو چهکهکانهیی دهری دهرن دهکولیهوه)) (شههاب شیخ تهیب، 2013، 178). ههروهسا زانستی زاراڤناسی (Te-minology) ئیکه ژ ئهوان چهکین نوی سهرب زانستین زمانفانییا ههڤچهرخ و مه به ست ژ ئهوه کۆ دهستورهکی چهسپایی و پیفانه یی بۆ زاراڤین زانستی ب دانیت.

یا باستر ئهوه ب ئهڤی شیوهی ته ماشهیی زاراڤناسی بکه یین وهکی باچه یهکی فره بیافیه، ژ بهر هندی گرنیدایه ئانکو پابهنده ب لۆژیکی و زانستی (واتاسازی، ووشه سازی، پولین کردن، ... هتد) ، ژ بهر هندی گهشهکرهکا مهزن زانستی زاراڤناسی بخۆڤه دی بینیت بۆ دهربرینا ئهوان چهکین نوو د بوارین زانست یین تهکنولوجیا تیدا تپهر دبیت . (Wêpeştir) و (Skulman) پینسهنگین ئهوان زانایان، کۆ هاریکاری دامهزراندنا زانستی زاراڤناسییا ههڤچهرخدا (شههاب تیب تاهر، 2013، 180).

-زاراڤ (Term) پیناسه و تیگه ه:

ئارمانج ژ زاراڤی: هه پهبهک (کلمه Word) یان نامژهک یان دهربرینهک کو رامانهکا هویر و ده ستیشانکری ههیبیت، ئهگه ر نه دی بیته په یهکا زمانفانییا ئاسایی و ههمی

که س دئی تیگههن، کومهکا کهسان یان نه تهوهک یان جیهانی بریار ل سه ردا بیت و ل هندهک مهیدانین زانستی (Scientific) یان هونهری و کارپنکردن یان پیشه بی یان بابتهنی یاسایندا دهیته بکارهینان. (کهمال جهلال غریب، 11، 2012)

زاراوه: ”چهنه و شهیهکه و گواستنوهی و شهکهیه بو واتایهکی نویتنر، زاراوه، وشهی فهرهنگی سه زمانی خهلکی نیبه، بهلکو و شهیهکی نوئی باوه بو واتایهکی نوئی”. (جه مال عه بدول، 2001، 6).

زاراف بیژمهکا بابتهیه بسپور ل سه ریکه فتن، ژبه رهندی کو رمانهکا دیارگری و گهلهک ب هویری و ناشکرا پی دهربریت، ب نومی مهرجی ریکه فتن ل سه نومان پهیفان ب شیواز هکی بیت، کو چ جورین نالوزیان ل هزارا خواندهقانی و گوهدیریدا دروست نهین.

هه ر نومی دهمیدا کو هزار د هندیدا هاتیه کرن کو ب کوردی نفیسین و وهرگیران هاتیه کرن زانا و بسپوران هزار ل (دارشتن و داتاشین و وه رگرتن و . . . هند)، دیارکرنا زاراقان کریبه. (جهمال عهبدول، 2008، 59).

بیژا زانستی، ههنا نه هیته گونجاندن و زمانزان ل سه ریکه نه که فن، نابیته زاراف، ژبه رهندی بیژه یهکا پیشنیارگری ههنا نه هیته بکارهینان و نهچیه دبواری بکارهینانیدا، نابیته زاراف، ژبه رهندی دقیت زانا، زانستی زاراف پیشنیار بکن و زمانفانژی دهمین پیدفیدا هاریکاریا نومان بکن.

2.2. زاراقی زانستی

. چاوا زاراقی زانستی د هیته دانان؟ هه تا نوکه هندهک جیاوازی د هزارا زاراقدانهراندا هه یه، هندهک ژ نومان دبیزن: بو هندی کو کار بلهتر بریقه بچیت و قالا هییان پر بکن، پیدفیه ب نازادی قه راستهوخو زاراف ژ زمانی عهه بی و بیانی وهر بگرین، ب مهبهستا هندی کو ژئی وهر گرتن کارهکی ناسایی یه و دگه شهکرنا زمانی دا پیشکداریی د کهت و چ زمان نینن کو وشه و زاراقین بیانی د نافدا نهین، ژ بلی هندی کو لیگهریان ل بهرامبر کوردی یا پهتیدا کارهکه، دم و شههره زاییهکا مهزن دقیت و پیدفی ب تاقیکرنایه د نائف کومهلیدا. هندهکین دیتن ژئی دبیزن: ل بهرامبر زاراقین بیانی په یقین کوردی یا پهتی ب دانن (کهمال جهلال غریب، 2012، 19).

بو نمونه:

-ئاپوریا (Aporia): ب زمانی عه ره بی (اللزیه) و (الحمایه)، ئیکه ژ زاراقین زانستی لوجیکی، نهف په یف د زمانی گریکی بی کهفندا بو نومان واتایا دهیته بکارهینان: (لوغزکی

تاریخ، قورسییه کی شله ژینەر، رینگا گرتی، کسه کئی به رزه بوی، سه رلینشو او .
 ئاپوریا دهست نیشانگریه بو بابهتین نه دیارونالوز ومژداری. ئاپوریا بریتیه ژ نازراندنا
 بابهتکئی ب زحممت و پرسیارکرن و دهربرینین نه رازیبوونی، بی پیشکشکرنا چاره
 سه ریئ (نه وزاد ئهحمده ئه سود، 2015، 29).

- گرووپ (Group): واته دهسته، یان کومهل، ب عهره بی دبیزئی (الجماعه، الزمره
 ، الخرقه، الخوح)، گرووپ پیکدهتت ژ هژمارهکا کیم ژ ده سته و کومهلیهکئی کۆ
 ئارمانجهکا ههقیهش کوم دکهت و پیکه کارهکی ئهجامدهن، بو نمونه دبیزئی (گرووی
 کار، گرووی پهرورده و خواندن یان گرووی فشار)، ئه گرووپن دشین د شیوهی
 ریکخراوهکیدا فشارئ بیخنه سهر دهسته لاتی، بو گهورینا بریاریین د بهرژه و هندیا
 چین و تووژئین کومهلگه هیدا، وهک گرووی سهندیکا کۆ پاراستن ژ چینهکا دیارگری یان
 تووژمهکا دیارگری دکهت یان بزافا دکهت بوچوونا گشتی بو لایئ خو بکشیت، نانکو
 ئارمانجا گرووی فشار، بریتی نینه ژ گهورینا حکومهتی، یان وهرگرنا دهسته لاتی،
 نانکو کوپیکر نه ژ کیشیهکئی یان نمونهکئی یان چینهکئی. (نه وزاد ئهحمده ئه سود، 2015
 ، 349).

- هوموگرافی:

ژ دوو پهقیئین یونانی هاتیه (homos) کۆ ب رمانا و مکهه فیئ دهتت، (grapho) ب
 رمانا نفیسینی دهتت، ئیک ژ رهنگین ئومونیمی یه، کوهو بیژهیین د نفیسینیدا وهکی ئیک
 بن و د ئاخفتنیدا ژیکجودابن (باقئ نازی، 2012، 27).

2.3. تاییه تمه ندین زاراقان

پتریا زانایین بواری زاراقناسی (تیرمینۆلۆجی Terminology)، چه ندین مهرج
 وتاییه تمه ندی بو زاراقان دانایه. ب شیوهیهکئی گشتی ئه م د شین تاییه تمه ندین زاراقان ل
 ئهفان خالین ل خواریدا کورت بکهین:

1- دقیت زاراق رمانهکا دیار و ئاشکرا هه بیبت تاکو وهکی په یقهکا دیتر نه بیبت د گهل
 زاراقهکئی دیتر کۆ ژ لایئ بیژه یقه نیزیکی ئیک بن.

2- پیدقیه په یوندهیهکا کیم هه بیبت د ناقهرا رمانا زمانقانی و رمانا فهرهنگا زاراقان،
 ههر چه نه ژ هندهک لایه نانه رمانین ههقیهش کومقه دکهت، ئه قه ژ ی بو هندئ یه کۆ رمانا
 فهرهنگی زالتربیت نه کۆ رمانا زمانقانی کۆ ئه قه ژ ی سروشتی زاراقان زانستی یه .

3- پیدقیه زاراق دیرین ژ پهقی و بیژه ین ب زحممت کۆ نه چنه سهر زمانی و ب
 زحممت بهینه دهربرین . (نه وزاد ئهحمده ئه سود، 2015، 18).

3. ریکین دروستکرنا زاراقین زانستی

ریکین مؤرفولوجی (دارشتن، داتاشین، لیکدان،

1.3. ریکا دارشتنی – الاشتقاق (Derivation)

ئیکه ژ گرنگترین ریکین دروستکرنا تیرمین د زمانی کوردی دا. زمانهکئی لیکدایه ژ بهر هندی پمیف بو دهربرینا واتایا نوی ب زووری شیوهی لیکدایه پیکدهیت و گهشی دکهت، دارشتن ریکهکه ژ وشه و کهرهستین سهر بهخو د زمانی کوردیدا، ب هاریکاریا پیشگر یان پاشگر یان هر دووکان پیکه دهیت و دهینه دارپشتن و زاراقین نوو پیکدهینن و زمانی زهنگینتر دکهت. (نیبراهیم نه مین بالدار، 1986، 12).

بو نمونه:

ناقئ ساده + پاشگر (گهر، دار، بهند، وان، چی، کهر، ... هتد) = ناقئ دارشتی

ئاسن + گهر = ئاسنگهر

سهر + باز = سهر باز

هونهر + مهند = هونهر مهند

ههفاناقئ ساده + پاشگر (ی، یی، یهتی، ایهتی، ... هتد) = ناقئ دارشتی

تووره + یی = تووره یی

مهرد + ایهتی = مهرد ایهتی

کاری ساده + پاشگر = ناقئ دارشتی

وت + ار = وتار

رهگی کار + پاشگر = ناقئ دارشتی

نووس + هر = نووسهر

پرس + یار = پسیار

پیشگر + رهگی کار + پاشگر = ناقئ دارشتی

پی + ویست = پیویست. (نه ریمان عه بدوللا خهشناو، 2013، 28 – 30).

2.3. ریکا داتاشین (Words of Coining)

ئیکه ژ تایهتهدیدین زمانی و بهلگهیه که بو گهشهرنی و جورهکئی کورتکرنی به .

داتاشین: بریتیه ژ دروستکرنا پمیفهکئی کو ژ دوو په یقان یان پتر، ب مهرجهکی گونجانندهک

د ناقهرا بیژه و واتاییدا ههبت، نهگهرکه بو دهلهمهندرنا زمانی و زاراقین نوو،

گەلمەك پەيڤيڤين دارشتى ژ نەنجامى داتاشيني پەيدا بوينه، ھەروەسا نەو پەيڤيڤين ب رەگى
كارى دروست بوينه ، جورەگى داتاشيني يە.
بۆ نمونە:

مريشك (دجاج = hen) ژ: مر + يشك (ھشكاتى)
پەرەسەيلكە (خگاف = swallow) ژ: پەرە + سى + لكە
نيرە موک (خنپى = hermaphrodite) ژ: نير + مى
مراوى (بگ = duck) ژ: مر + ناوى
كۆنەندام (جهاز = system) ژ: كۆ + نەندام
گوارە (قرگ = earring) ژ: گوى + ارە
سەگلاو (قندسى = beaver) ژ: سەگ + ناو . (كەمال جەلال غەريب، 2012، 39).

3.3. رينكا ليكدان (Words of Compounding)

دزمانى كوردیدا، ھەر وەكى د مۆرفۆلۆجییدا دیارە، زمانەكى پيڤه گريدايه و پە يڤ و
دەربريڤين نەساده و ليكدايە، پتريا ناڤ و كريان ل سەربنەمايڤين ئيگرتنا دوو پەيڤين
راماندار يان پتر . (جەمال عبدۆل، 2008 ، 68).

نمونە:

ناڤى سادە + ناڤى سادە = ناڤى ليكدايى

شا + ھەنگ = شاھەنگ

مار + ماسى = مارماسى

ناڤى سادە + و + ناڤى سادە (ھەڤ واتا) = ناڤى ليكدای

ئاخ + و + داخ = ئاخ و داخ

ئاھ + و + ئۆڤ = ئاخو ئۆڤ

ناڤى سادە + نافەند + ناڤى سادە = ناڤى ليكدای

بەرد + ە + نوڤژ = بەردە نوڤژ

كۆليە + بە + رۆن = كۆليە بە رۆن

ھەڤالناڤى سادە + ناڤ = ناڤى ليكدايى

رەش + مال = رەشمال

ھەڤالكار + ناڤى سادە = ناڤى ليكدايى

پيش + نوڤژ = پيش نوڤژ

بهر + مال = بهرمال

رهگی کار + ناقبهند + وشهیهکا بی وانا = ناقی لیکدای

کول + و + کو = کولوکو

4.3. ریکنین واتایی (مهجاز، وهرگیران، هتد)

- مهجاز (خوازه)

مهجاز دبواری زمان و ئهدهبیاتیدا بو هندی دهئته بکارهینان دهمی پهیف یان رسته یان دهستهواژه ب واتایا خویا فهرهنگی نههینه بکارهینان ، بهلکو بو هندهک مهیست و نارمانجین دی بهئته بکارهینان.

د زمانیدا فه گوهاستنا په یقایه ژ واتایی نه وان یی بنه رمت بو هندهک واتایی پتر کو د ناقهرا نه وندا پهیومندیهک و هه لکه فته ک یا هه ی.

ئهرستو دبیژیت) : فهگوهاستنا واتایی په ژ پهیفهکی بو پهیفهکا دیتر ، (نانکو پیناسه پهکه ل سهر ههف جهیا واتایی ئاقا دبیت) . ابو عبید عبدالله زیاب ، وانعیین زانکوی. (2021 ،

مهجازا زمانی پشکداریی د دروستکرنا پهیف و تیرمین زانستییدا دکهت ، ریژا نومان مهجازین د ناف فهرهنگیدا هاتینه بکارهینان گهلهک د کیمن و پتريا نومان وهرگیرانا مهجازی په،

وهکی:

(در اوسیتی : تجاوز (contiguity :

(کپ بوون : هماس (devocalization :

(گرژه وهبوو : متوتر (tense :

(ههلمژین : امتصاص (absorption :

- وهرگیران (Translation)

وهرگیران ، وهکو دیارده د گهل پهیدا بوونا زمانان ژ دایک بوویه . هه بونا زمانین جودا جودا ، نه تهوه و گهلین جودا جودا پیدئی ب وهرگیرانی بووینه ، ئهفجا چ ب ریگا ئهندامین لهشی یان زمانی بیت . پرهکه د ناقهرا شارشتانیهتین جودا جودا دا ، مهیستا سهرهکی گه هاندنا زانیاریا په . واته گه هاندنا رامانهکی په بو زمانه کی ژ رامانا زمانی هاتیه وهرگیران .

بوجین نایدا دبیزیت : وهرگیران ، چ جار ان یا بی کیماسی نابیت .

بیتهر نیومارک دبیزیت : فهگوهاستنا تیکستی په ، ژ زمانهکی دیت .

هایدگەر دبیزیت راقه کرن، شلوفه کرن، وەرگی ران، د گهوهه ری خودا نئکن.

(روژان نوری عەبدوللا، 2013، 278)

بۆ نموونه: هنده ك وەرگی ران ژ زمانین بیانی بۆ سەر زمانی کوردی هاتینه کرن، تیبینی د هندیدا نه کرینه کو پیدقیه وەرگی ران د قالبهکی کوردی دابیت، د گهل یاسا و دستورین ریزمانا کوردی و چاوانیا ریزبونا پهیقین گونجایی بین زمانی کوردیدا بگونجن.

و ملک:

- وەرشی فیانی ئەلیکترونی.

یایه سەنتر ئەوه ل دەمی ئەنجامدانا پروسا وەرگی رانیدا بیژین:

- وەرشی ئەلیکترونی فیان.

یان:

- هۆلی چۆپی خیزانی.

یایه سەنتر ئەوه بیژین:

- هۆلی خیزانی چۆپی یه). (روژان نوری عەبدوللا، 2013، 278)

هەر وەسا هندهك ژ نفیسەری کورد، د نفیسینین خودا قالبهکی فارسی بکار هینایه، کو د گهل ریزمانا کوردیدا ناگونجن .

بۆ نموونه:

”دیاره له وه ها باریکی ئالوزدا هۆنراو هکان و شوینه وار هکانی مهستوره دهستا و دهست کهو تووه و لهناو چوووه .”

د ئەفی تیکستیدا بۆ مه دیار دبیت کو پهیقا (وه ها) پهیقهکا فارسیه، یا باشتر ئەوه ل جهی (وه ها) پهیقا (وا) د زمانی کوردیدا ب دانین .

یا پیدقیه ئەو نفیسینین ژ زمانین بیانی ل دەمی بۆ سەر زمانی کوردی دهینه وەرگی ران، زمانزان و کهسین بسپور دەمی قهکولیان ل سەر بکەن ژ بۆ هندی دا کو ب کوردیهکا رهسەن بهینه نفیسین . (روژان نوری عەبدوللا، 2013، 282).

4. ناریشین پهیداکرنا زاراقین زانستی

زاراقسازیا کوردی میژوو پهکا گهلهك دیرین نینه، ب تایبەت دانانا زاراقین زانستیدا، ئەم دشین بیژین زمانی کوردی و هکو پیدقی نه شیاپه پینگاقین کارهکی (علمی) تمام بکەن

ب خێرای و بەردەوامیا (رەوتی) پێشکەفتنی د زوربەیا بوارین ژیانیدا ، کو ئەفرۆ ل سەرانسەری جیبهانی فهگریه، بویه ئەگەری هندی کو کارکرن و پینگافین ئەوان ب رادەیهکی سست و ل سەرخۆ بویه ، ئەگەر هەر کارەکی ئەنجامدا بیت بەهرا پتر هەولین تاکە کەسی بوینه، ئانکو هەول و تیکوشانا کەسەکی بوویه ، کو شەهەرزایی و شیانین زمان زانینا خۆ بکارهینایه . بیگومان ئەف جورە کارە نە کارەکی تەمامە و کیم و کاسی تیدا هەنە، یا پیدی ئەو کو کومەلەک یان دەستەک ژشەهەرزایا و بسپۆر و زمانقانان ئە ڤان کاران ئەنجامبدەن. دانانا زاراڤین کوردی ئیکە ژئاریشین سەرەکی و گرنگ، تایبەت دانانا زاراڤین گونجای و ئەو چەمک و زاراڤین نوو کو بەردەوام ل گشت زانست و بوارین جوداجودا دا دەینه دیتن، ب تایبەتی ئاریشین بەرامبەر کرنا چەمک و زاراڤین نۆی د گەل زاراڤین کوردیدا. ژبەر هندی گەلەک جارا پەناییتی دبنە بەر ریکین دانانا زاراڤان ژ (دارشتن، لیکدان، داتاشین، وەرگیران، ...) .

هەندەک جارا یا ب زەحمەتە زاراڤان ل بەرامبەر زاراڤین (خوازواه کە) دیاربکەین، ژبەر هندی ئەم نەچار دبین کو زاراڤ وەکی خۆ بهینه وەرگرتن . (تالیب حوسین عەلی، 2014، 177).

بۆ نمونە:

من له‌واری بسپۆری خۆمدا دەدۆیم .

فۆنیم ... مۆرفیم ... پراگماتیک ... تاد .

5. دانانا زاراڤین کوردی دوو ناراستان بخۆفه دگرت

ناراستی ئیک: ئەوین کو پیکولان دکەن زاراڤین کوردی بین رەسەن دانین بەرامبەر زاراڤین نۆی ، ئەوین دەینه د ناڤ زمانیدا، ئەفە ژ ب ریکا بەرامبەر کرنا پەشەکی کو یا پیر مەبەست و رمانەکا تەمام بگەهینیت، یانژی بکارهینانا ریکەکی ژ ریکین دانانا زاراڤان ژبلی ریکا وەرگرتنی . هەر وەسا دویربکەڤین ژ بکارهینانا ئەوان زاراڤان ئەوین هەف و اتا ل بەرامبەری زاراڤین نوو . (تالیب حوسین عەلی، 2014، 179).

بۆ نمونە:

لارستە – پارستە – رستیلە ، ..... (کلۆز – Clause)

گرتنەوه – داپۆشین ..... (هاپیونیم – Hyponymy)

ناراستی دووی:

ئەو کەسەن بین کو زاراڤین بیانی هەر وەکی خۆ بریکا وەرگرتنی (بە کوردکردن)

دهستوريا.

عمهليا تهڪا بوو ڪري. ***** نشتهگهريا ڪري.

تسميمهڪا مودرين. ***** نهخشه دانانهڪا نوي بيان تازه.

سوپرايز بوو هاته ڪرن. ***** نيشڪه تشتهڪ بوو هاته ڪرن.

مامايي. ***** داڪي.

نهمهڪا نهخوشه. ***** گرفتاريهڪا نهخوشه (قهيران).

- نهمه پيف و زارا قين بياني بين دهينه بكار هيٺان د ناخفتن و ڪارين پروژانهدا:

نهمه نائف و زارا قين دهينه بكار هيٺان هندهڪ ژ نومان ناقين زانستي نه ل سهر ناستي جيهاني همي دهينه بكار هيٺان. (محمد ابراهيم ناميدي، 2012، 266).

بو نمونه:

ماسٽر پلان (پلان ماسٽر).

بي نهڪتيفه.

فوٽو شوپ.

سوپهر مارڪيٽ.

دڪيومينٽ.

داتا شو.

مايڪرو فون.

نهنتر نيٽ.

تهلهفون.

ڪومپيوٽر.

ئوڪسجين.

ئوٽوماٽيڪ.

ئسٽوب. (محمد ابراهيم ناميدي، 2012، 266).

6. پراڪٽيڪ

- بواری خواردن:

خوارن نیکه ژ پندقیاتین سهرهکی بین بهردهوامیا ژیانی، د گهل گورانکار بین ژیانی خوارن ژی بهردهوام د گورانکار بیدایه، دبته نهگهری پیدابوونا خوارنن نوو د نهفی سهردهمیدا ب نهگهری ههبوونا جیهانگری و مکر بیه کو سنور نهمینن وجیهان و مکی گوندهکی بچوبک لی هاتیه. نهف چهنده بو ییه نهگهر کو ب سهدان جورین خوارن ل ناف ملهتاندا به لاف بوینه، بوینه خوارنن سهرهکی بین خهکی ههر چهنده د بنهردتا نهو خوارن د بیانی نه و چ پهیهندی ب کهلتوری نهوی ملهتفه نینه.

ژ بهر نهفی نهگهری ل سهری نامازه پی هاتیه کرن گهلهک جورین خوارنن بیانی هاتینه د ناف کهلتوری مهیی کوریدیا، هندهک ژ نهوان خوارنن تا رادهیهکی نه شیاینه نافین کوردی بو ب دانین و هندهک ژ نهوانژی ههتا نوکه ب نافین خو بین بیانی ماینه.

وولات	ب کوردی کرن	نافین رهسهن
عیراق	قوزیی گوشتی	قوزی لحم
مهکسیک	فاهیاتا گوشتی	فاهیاتا لحم
کوردی	قلیا شفانا	قلی شفانا
عیراقی		کیاب عراقی
تورکیا		علی نازک
عیراقی	چهنگین مریشکی	ا جنه
سوریا		توشکا
سوریا	پرزولی گوشتی	برزوله لحم
ئسپانیا	ستیکا مریشکی	ستیک دجاج
هندستان	مریشکا تکه مسالا	دجاج تکه مسالا
هندستان	مریشکا بکاری	دجاج بالکاری
ئسپانیا	سز لینگا گوشتی	سز لنگ لحم
مهقدونیا	ئهسکهندر	ا سکندر لحم
کوردی	هیام خاتوو	هیام خانم
عیراق	قلی سیلا گوشتی	قلی سیل لحم
ئوکرانیا	مریشکا ئالاکیف	دجاج الاکیف
مهکسیک	مکسیکیا مریشکی	مکسیکی دجاج
تایبعت ب خوارنگه هی فه	The Best ژهما	The Best طبق
سوریا	روبیانی بانیه	روبیان بانیه
نهریچ	سلمونی بژارتی	سلمون مشوی
ئیتالیا		فوتوشینی الفریدو
سوریا		(شیش برک) مانتی

لازانیا		ئیتالیا
بیزا سلامی	پیتزا سهلامی	ئیتالیا
مارغر دجاج	پیتزا مارگریتا	ئیتالیا
بیدا ترکیه	بیدا تورکی یا تیکهل	تورکیا
سندویش شاورما		سوریا
دونر ترکی		تورکیا
همیرغر دجاج	همبرگهرا مریشکی	ئه مریکا
شریناهی:		
کنافه فستق		تورکیا
فوتو تشینی کریب		ئیتالیا
کریب روول		فرمنسا
فونو		ئیتالیا ، فرمنسا ، سویسرا
سلطه فواکه مع الایس		شرقیه
قه خوارن:		
میلک شیک فراوله	میلک شهیکا فراولی	بریتانیا
میلک شیک فانیلا	میلک شهیکا فانیلای	بریتانیا
عصیر فراوله	شهربهتا فراولی	شهرقی
کوکتیل موز حلیب	کوکتیلا موز دگهل شیری	شهرقی
قهوه کزان	قههوا کهزانا	تورکیا
ا سبریسو	ئیسپریسو	ئیتالیا
ا مریکانو	ئه مریکانو	ئه مریکا
عصیر جمایکا	شهربهتا جامایکا	شهرقی
بیبسی		ئه مریکا

بواری پزیشکی:

بواری (زانستی، سروشتی).

دهرمانین زانستی: دهرمان ئهو پهیف و زاراقین زانستی نه، ناقی زانستی یئ دهرمانان دهه می زماناندا وهکی ئیکه، هه رتاکه کهسهک نهشییت دستکاریی تیدابکهت، نومان زاراقان ب گوهوریت بۆ سهر زمانی خو، ل هه رجههکیدا و ب ههر زمانهکی هه بیت ب ئیک زاراق بکار دهین.

ب سیی ریکان ناف بۆدهرمانان دهینه دانان:

1- ناقی علمی (زانستی) . . . . Genetic name:

ئهف نافه یئ نه گوهوره بۆ دهرمانان، چ کومپانیی نهشین دستکاریی تیدابکهت.

بۆ نموونه:

Omeprazo = Omeprazol

واته ههمى كومپانى ههمان ناڤى دنڤيسن بهلى ناڤى دووبى ده ستكارىي تىدادكهن.

2- ناڤى تىجارى (بازارى) . . . . Name Brand:

ئەف ناڤه ناڤهكى گۆهوره، هه ركومپانيهك دەمى ناڤى بۆ دەرمانان ب دانیت، ناڤى زانستی یی دەرمانان د گەل چەند پیتەكین كومپانيا خو لیبی زیدەدكەت ب ئەڤى ریکى ناڤ بودەرمانان دەیتە دانان (دەرمانخانا کاریز).

بۆ نموونه:

كومپانيا بيانى (ئەلمانى) (دینك)

ناڤى دەرمانى: Denk – CiRro

ناڤى كومپانيی: Denk

كومپانييت كوردی:

ناڤى دەرمانا: 500 Awa Cin Ciprofloxa (سىپرو فلوکساسین ناوا 500)

ناڤى كومپانيی: Awamedica (ئەوا میدكا)

ناڤى دەرمانى: Neer Cipro (سىپرونیر)

ناڤى كومپانيی: Neer Pio (پایونیر)

3- ناڤى كیمیایى . . . . . Name Chemical:

ئەف ناڤه ناڤى پیکهاتا مادهیه .

بۆ نموونه:

(photos) HOH = H2O

بوومه دیار و ئاشکرا دبیت ب هیج شیویهكى ئەم نەشین دەستکاریی د ناڤى دەرماناندا بکەین، زاراڤین كوردی ل بەرامبەر ب دانین، ب تتى دشین ئەوان پیزانینین د ناڤا بگۆهورین بۆ سەر زمانى كوردیدا.

دەرمانین سروشتى:

ئەف جووره دەرمانه نه زانستی نه، بەلكو تاییهتن ب نەتەوانڤه، د ئیک نەتەمدا ژ جەهكى

ل کولانا و ره خیت ریکا شین دبیت	Verbena officinalis	رعی الحمام المخزنی - حشیشة الاوجاع	دارکی شفانا - دار گهزنگی کولانا
ل ده شتی وجهین	Ammi Visnaga	خلة بلدی	گیا کوسک - گیایی به رددانا
ئا فی شین دبیت .	Opuntia Vulgaris	تین شوکی	هژیرا بشوینک - هژیرا بستری
دهیته چاندن ل مالان و مک مزههری .	Pancreatium Maritimum	نورا الکلب	به لالیسکیت سا
ل دههترین چیاپی شین دبیت .	Harpagophytum Pricumbens	مخلب الشيطان	شاخ کوچی
ل دهشتی شین دبیت .	Veronica Beccabung	زهرة الحواشی المائیه	سابینا قرئ
ل ناڤ ئاڤا کانیت ساردا شین دبیت .	Dipsacus Silvestris Mill	مشط - الراعی	شهی شفانا
ل ناڤ میرکشکا شین دبیت .	Chenopodium Album	عتره - دنب الکلب	شاتا نوک

(گیا ناسی شههرهزا عبدالستار سید حامد)

بواری راگه هاندن (رادویا دهوک):

هه ز دهستینکا هاتنا راگه هاندنی بو ناڤ گهلی کورددا، د گهل دامهزراندنا رادویا دهوک،

ل سالا (1992) ، شیاپه روولهکی بهرچاڤ ب گیریت بو پاراستنا زاراڤین رهسینین کوردی، د گهل هاتنا پتیریا زاراڤین بیانی بو ناڤ زمانی کوردی ل بهرامبهر ئهوان زاراڤان همولداینه زاراڤین گونجای دروست بکهن، بهلی هندک زاراڤین جیهانی و مک خو هاتینه د ناڤ زمانی کوردیدا بنتی و مرگیان بو هاتیه کرن.

زمانی رادیویی، زمانی خهلی بی روژانه بی جادی یه، دا کو ههمی چین و توژیژین د ناڤ

جفاکدا تیبگههن، ب شیومیهکی گشتی چیه د ناڤ گهلهک بو اراندا، ژ ئهوان (نابور،

ومرزش، سیاسی، جفاک، فولکلور، رموشنبی، ئای، . . . هتد) ی.

- و هك نهفان بوارین ل خوارین دیارکری:

ب کوردی ریکنین دروستکرنا زار افان

وهرزشی: بنیات

یاریزان : وهرگیران ← لا عب

تهپه: وهرگیران ← کره

تورا گولی: وهرگیران ← شبکه المرمه

یاریگهه: وهرگیران ← ملعب

وهرزش: فهگوهاستن ← فارسی

کورنا: فهگوهاستن ← ئینگلیزی

گول پاریز: وهرگیران ← حارس مرمه

پهنهلتی: فهگوهاستن ← ئینگلیزی

ئولومپیات: فهگوهاستن ← یونانی

تهپا میزی: وهرگیران ← کره منفده

کیسک بوکینگ: فهگوهاستن ← ئینگلیزی

بوکسانی: وهرگیران ← ملاکمه

دادفان: دروستکردن

پاس: فهگوهاستن ← ئینگلیزی

غاردان : دروستکردن

راهینەر: دروستکردن

ئابوری و سیاسی:

ههف کیف: وهرگیران ← نچیر

سازان - سازش: فهگوهاستن ← فارسی

نهرینی: وهرگیران

نهرینی: وهرگیران

نیزیک بکمت، د بیته نهگهړئ دهربرینا هزروربیر و داهینانا ب شیومهکئی نیکگرتی.

5- بهردهوام کورد د بارودوخین سیاسی بین نه سهقامگیریدا بوون توشی دهربهدهری و نهخوشیا بووینه، نهچار بووینه جهئ خو بجه بهیلن، گهلهک ژ پهیقین کوردی تهعرب کردن بسهدا هاتیه و گهلین جیران کرینه ملکئ خو.

6- ل بهرامبر هندهک زاراقین بیانی نهم شیاینه زاراقین گونجای بو ب دانین، ل بهرامبر هندهکین دیتر همتا نوکه نه شیاینه ب دانین، ژ بهر پهیقین فره واتا د فسرهنگا زمانی کوردیدا.

7- ژ بهر نهگهړئ جیهانگهړی و نهمانا سنوران د ناقبهرا ملتاندا و هاتن و چوونا بازارگانی و پیشکهفتنا تهکنولوجیایی و مکرپییه کو تیرم و زاراقین بیانی بهینه د ناڤ زمان و کهلتوری کوردیدا.

8- نهم هولین هاتینه دان بو دانانا زاراقین کوردی بین گونجای ل بهرامبر زمانی بیانی هولین تاکه کهسی بووینه.

9- هندهک تیرم و زاراقین جیهانی بین ماین و مکی خو د ناڤ ههمی زماناندا همر ب نومان زاراقان دهنیه نیاسینن، ههژییه بیژین کو گهلهک رینک و ریباز بین ههمین بو دولهلمهمند کرنا فسرهنگا زمانی ودانانا زاراقان و مکو (دارشتن، وەرگرتن و وەرگیران و لیکدان و خوازه و ههڤ واتا... هند).

8. لیستا ژیدهرا

باقی نازی، فسرهنگا تیرمین و ژهیی، چاپا نیکئی، چاپخانا ههوار، دهوک، 2012.

تالیب حوسین عهلی، زانستی زمان و زمانی کوردی، چاپی بهکهم، چاپخانهی روژههلات – ههولیر، 2014.

جهمال عهبدول، بهرکولیکی زانسته زار او مسازی کوردی، چاپی بهکهم، چاپخانه قهشهنگ، سلیمانی، 2001.

جهمال عهبدول، بهرکولیکی زار او مسازی کوردی، چاپی دووم، چاپخانه خانی، دهوک، 2008.

روژان نوری عهبدلا، فسرهنگی زمان و زار او مسازی کوردی، چاپی دووم، چاپخانه چوار چرا، 2013.

شههاب شیخ تهیب تاهیر، بنهما و پیکهاتهکانی زار او له زمانی کوردیدا، چاپخانه کهمال، سلیمانی، 2012.

- کهمال جهلال غەریب، زاراوہی زانستی کوردی، چاپی دووم، چاپخانا ناراس، ھولیر 2012.
- نەوزاد ئەحمەد ئەسود، فەرھەنگی زاراوەکانی ئەدەب و زانستە مەروفاوەتی یەکان، چاپا ئێکی چاپخانا تاران، 2015.
- نە ریمان عبدالله خوشناو، 2013.
- محمد ابراهیم نامیدی، نەمانا ھندەک پەیفین زمانی کوردی، چاپخانا ھوار، دھوک، 2012.
- ئێبراھیم ئەمین بالدار، زاراوہ و زمان لە کاروانی زانیاری ئەمرودا، گوڤاری رۆشنییری نۆی، ژمارە (112)، بەغدا، 1986.
- شەھاب شێخ تەیب تاهی، کێشە و گرنگی زاراوہی زانستی لە زمانی کوردیدا، مجلە الاستات، العدد (207)، 2013.
- وانەیین زانکۆیی:
- ابوعبید عبدالله زیاب، شیوازین ئەدەبی، زانکۆیا نەوروز، کولێژا زمان، پشکا زمانی کوردی و کوردناسی، دھوک، 2021.
- چاڤیکەفتن:
- خوارنگەھا BEST THE ، دھوک – مالتا، 2021.
- دەرمانخانا کاریز، دھوک – شاخکی، 2021.
- رادیویا دھوک، دھوک، 2021.
- گیاناس عبدالستار سید حامد، دھوک – سیمیل، 2021.

8. ÇAVKANÎ

- Amêdî, M. (2012). *Nemana hindek Peyvên Zimanê Kurdî*, Duhok: Çapxana Hewar.
- Baldar, Î, E. (1986). *Zarawe û Ziman le Karwanî Zanyarî Emrwdâ*, G. Roşenbîrî nû, J(112), Bexdad.
- Bavê, Nazê. (2012), *Ferhenga Têrmên Wêjeyî*, ç1, Çapxana hewar, Duhok.
- Elî, T. H. (2014). *Zansitî ziman û zimanî Kurdî*, ç1, Hewlêr: Çapxana Rojhelat.
- Ebdulla, C. (2001). *Berkulêkî Zaniste Zarawesazî Kurdî*, ç1, Sulêmanî: Çapxana Qeşeng.
- Ebdulla, C. (2008). *Berkulêkî Zarawesazîy Kurdî*, ç2, Duhok: Çapxana Xanî.
- Ebdulla, N. R. (2013). *Ferhengî Ziman û Zarawesazî Kurdî*, ç2, Çapxana Çiwarçira.
- Eswed, N. (2015). *Ferhengî Zarawekanî Edeb û Zaniste Miruvayetî Yekan*, ç1, Çapxana Tehran.
- Teîyb, Ş. (2012). *Binema û Pêkhatekanî Zarawe le Zmanî Kurdîda*, Sulêmanî: Çapxana

Kemal.

Teîyb, Ş. (2013). *Kêşew û Giringî Zaraway Zansitî le Zimanî Kurdîda*, Micle Al Astar, J(207).

Xuşnaw, N. (2013). Hewlêr.

Xerîb, K. (2012). *Zaraway zansitî Kurdî*, ç2, Hewlêr: Çapxana Aras,.

Ziyab, E. (2021). *Şêwazên Edebî*, Zankuya Newruz, Kulîja Ziman, Duhok.

Çavkaniyên Devkî:

Dermanxana Karêz. (2021). Dohuk – Şaxkê.

Radîwya Dohuk. (2021). Dohuk.

S'îd, A, H. (2021). Giyanas, Dohuk – Sêmêl.

Xewaringeha THE BEST. (2021). Dohuk – Malta.

Extended Abstract:

First and foremost, The definition and concept Of Term, Terms are considered as one of the most important units of language. Terms have significant role in the formation of the syntactic, semantic, and pragmatic levels of any language. In the current study, titled “Methods of Creating Terms and Scientific Terms and utilizing them in the Kurdish Language”, using descriptive – analytical approach focuses on the creating terms and using them in Kurdish language. Moreover, Kurdish terms and foreign terms have been put in different categories (e.g. scientific, food related, media). The main purpose of this study is wondering if using forging terms in Kurdish language is normal? If lack of having Kurdish standard language is the cause of using foreign terms? If political reasons have rules in undermining Kurdish language? have we been successful to create compatible new terms in the era of technology and evolvments? is there any effort to improve this aspect? Kurdish language like any other languages in the world is affluent and has dialects in which has been formed scientifically. In addition, it took advantage of foreign languages as well in spite of having many obstacles in utilizing these terms in Kurdish language. This study is written in Badini dialect with counting on people’s use and formal resources consisting, in addition to the introduction and conclusion, of two main chapters. Each chapter subdivided into two main sections. The first sections of the first chapter elaborate shortly terminology, defining terms and scientific terms, characteristics of terms, Also Terminology is as science which is not independent but depends on other sciences and rhetorical sciences, intelligent accounting, as a computer and other specializing fields in various sciences, such as (Chemistry, Physics, Mathematics, Geology and etc...). Furthermore, Terminology is one of Modern concepts of Contemporary Languages, and the objective of it is developing a consistent

and establishing a standard system for scientific terms, undoubtedly, Terminology is a field, and its terms and properties of this field have been placed. Such as (the Term must have a crystal clear meaning, so it doesn't be similar to another words from other fields and other accents. In addition it has a weak bond and relationship between the linguistic meaning and the meaning of Dictionary, Yet in some areas it combines common meanings, and this is because of dictionary is dominating, not linguistic, and that is the pure nature of scientific terms, Also Terminology in Kurdish Language has major problems in discovering, developing scientific terms, and we can frankly say that the Kurdish Language hasn't been able to take a fast and uninterrupted step toward development of many areas in life, which today includes the whole world. Became a cause of slow progress and taking steps, if it did, most of them would have been a diligence and personal attempts, without a doubt, the task and working on these terms should be done by a group of Specialists, Experts. Scholars. The second section explains methods of creating scientific terms, creating Kurdish terms which is distributed into two levels.

The first section of the second chapter explores terms and foreign words that used in daily conversation, all the terms and foreign words that used in in daily work and conversation from the languages such as (Arabic-English etc..) because of the Obvious phases and Accidents such as for Hundreds of years studying was in Arabic language in all levels and stages. To distribute by the Authority. in the society and all media platforms were in Arabic and other Languages such as (T.V. Radio, Cinema. Magazines. Books and etc..) also treating and coexist with foreign nations and attempts to taking over Kurdistan to localization Arabic Language over our homeland. Which doesn't allow us speak our native language. The second section is (practical) we attempts to talk about various fields such as (Food, Medical, Media) these are the ones which we deal with their terms, for instance, Food is main need of proceeding life, with the unstable changes in life, Food also is in changing and this creates a new kinds of names and terms for Food, Globalism of nowadays and the powerful relationship together such as a small village, became the cause for transferring differ names to differ culture and languages.

And this is the wherefore that thousand of foreign words in the fields (Media, Social Platforms and etc...) to be a part of Kurdish Language as well as other languages.

And all that we have talked about till now, where the obvious and main points those are worth to mention and the abstract of our research.